

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 360. An & qualiter licitus sit census personalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

constitui licitè possunt redditus, seu census tam antiqui, seu jam constituti, quam primò & de novo per ipsam hanc venditionem constituti; cum inter eos Pontifices non faciant distinctionem; neque de novo constituta propterea sint valoris minoris.

3. Secundò: Pensiones seu census reales consignativi, (quales sunt census ex re aliena pretio empti perpetui, qui non finiuntur obitu emptoris, vel venditoris, aut alterius cuiusdam, sed transeunt ad hæredes, ita, ut obligatio venditoris solvendi pensionem transeat ad hæredes venditoris, & jus exigendi pensionem ad hæredes emptoris) iustè & licitè jure naturæ venduntur & emuntur. Less. *l. c. c. 22. n. 34.* Laym. *cit. c. 18. n. 3.* Pirh. *cit. n. 69.* Idque, sive census sit fructuarius, sive pecuniarius, ut idem. Idem est de pensione, seu censu irredimibili, id est, cui nullum pactum redimendi fuit adjunctum, adeoque neque ex parte venditoris reddendo emptori pretium, neque ex parte emptoris reddendo seu resignando censum recepto pretio, redimi seu extinguì potest; Ratio utriusque est eadem, nimirum, quòd sicut emptio perpetua & irredimibilis quò ad dominium ejus directum & utile est licita, ita etiam emptio usufructus illius totus & consequenter pars usufructus (qualis est census, seu jus percipiendi partem fructuum) non minùs licitè emi, quam per donationem vel legatum acquiri potest, cum, quod juris est de toto quò ad totum, idem juris sit de parte quò ad partem. *L. quæ de toto. ff. de rei vindicat.* onus autem etiam illud perpetuitatis & irredimibilitatis census impositum venditori cum acuto pretio compensari possit, hoc facto, in hac emptione evitatur omnis injustitia; quamvis etiam non acuto pretio possit fieri emptio talis census, ratione lucris cessantis, aut damni emergentis. Lugo. Pirh. *ll. cit.* De cætero his non obstante, quòd omnes pensiones speratæ, & progressu temporis solvendæ plurimum excedant pretium pro censu datum, dum v. g. census 50 florenorum emitur 1000 florenis (spatio 40 annorum perceptus ascendit ad 2000. & sic in duplo superat quantitatem pretii. Nam non emuntur pensiones annuæ ex te frugifera, sed jus percipiendi pensiones futuras, quatenus sunt in spe, & non in re, quòd jus communi hominum judicio minoris æstimatur, quam si omnes præsentés essent, & simul solverentur, dum multa contingere possunt, ut fructus vel non nascantur, vel non solvantur, pensiones etiam pecuniariæ variis periculis & laboribus acquirendi, successu temporis exponi soleant. Et certè, si obstaret, illicitum quoque foret emere agrum vel domum certo pretio, cum fructus ex eo percipiendi, inter paucos annos pretium agri vel domus sint superaturi.

4. Tertiò: Emptio & venditio quoque realis temporalis census est iusta & licita, sive ad certum tempus, v. g. 10 vel 20 annos, sive ad incertum, v. g. ad vitam ementis constituta, ratio eadem est, quæ præcedentis; non obstante iterum, quòd pretium esse possit majus & minus, juxta dicta paulò antè, Covar. *L. 3. resol. c. 7. n. 3.* Less. *l. c. du. 6. n. 40. & 41.* Idem est de emptione & venditione census redimibilis ex parte venditoris, cum aliæ omnes venditiones cum pacto redimendi factæ, ad arbitrium illius sunt licitæ. *L. 2. c. de pactis inter empt. & vendit.* sicutque hujusmodi census approbati à SS. Pontificibus, quippe in quos nulla suspicio aut præsumptio usuræ cadit; quin idem probabiliter dicendum de censu utriusque ex pacto redimibili, tenent Less. *du. 10. n. 56.* Laym. *l. c.*

Pirh. *n. 71.* Gabr. *in 4. diff. 15. q. 12. a. 2. cont. cil. 4.* Reiffenst. *n. 140.* non secus ac in aliis emptionibus agrorum & domorum, quibus emitur totum dominium, cujus veluti pars est jus percipiendi partem, licitè apponi ab utroque potest pactum redimendi censum, ut habet communis. Et, si venditor potest tale onus revendendi sibi pro arbitrio suo imponere emptori, quia potest ei tale onus compensare censum vendendo minoris, cur etiam emptor non potest imponere venditori onus seu obligationem, ad reddendum sibi pretium datum, & sic juri suo percipiendi fructus renunciare? cum & is possit illi compensare hanc obligationem, carius emendo censum; ita Less. *l. c. n. 58.* non tamen ex eo, quòd venditor obligetur emptori pretium pro arbitrio ejus reddere, sequitur, quòd contractus ille non sit vera venditio, sed potius mutuum, ne aliàs omnis emptio cum pacto retrovendendi emptori sit mutuum, præterquam, quòd in contractu census redimibilis ex parte emptoris, hic non det immediatè pecuniam pro pecunia ejusdem quantitatis & valoris reddenda in redemptione, ut sit in mutuo, sed pro jure exigendi pensionem fructuariam, vel pecuniariam. Ac denique in omni casu mutuum à mutuario repeti potest, in censu autem redimibili utriusque seculo speciali pacto repeti nequit pretium, seu fors repeti non potest, casu quo res, super qua census fundatus, perierit. Laym. *l. c. n. 5.* Porro dicta hæc de censu redimibili intelligenda sunt tam de censu temporali redimibili absolutè, quam restrictè, ita, ut v. g. intra certos annos, v. g. 10 redimi possit, non autem postea, & e contra, ut intra idem tempus redimi nequeat, possit autem postea, utrumque enim ex pacto constitui potest. Observandum autem, quòd dictum de jure naturæ, licitam esse venditionem & emptionem census redimibilis ex parte etiam emptoris, nam jure humano, civili & ecclesiastico uterque ille census, nimirum tam ex parte utraque redimibilis, quam perpetuus, & ex utraque parte irredimibilis expressè prohibitus, & prior quidem à Pio V. in *cit. Const. cum onus. §. 12.* ubi expressè prohibetur, quòd emptor pro libitu suo repetere possit pretium, & à Carolo V. in Comitibus August. Anno 1548. *tit. de usur. contract.* Arg. *Extrav. supra cit.* quatenus redemptionem census soli venditori permittunt, idque propter periculum usurariæ intentionis, quæ in hujusmodi censu tacitè præsumitur in foro externo; ut Laym. *l. c. n. 6.* Posterior etiam per *cit. duas Extravagantes & Const. Pii V. cum unus. & Const. ejusd. eisd. Apostolica Sedes.* quas recitat Reiffenst. *h. t. n. 153.* Possit nihilominus, non obstante hoc jure humano licitè & validè utrumque censum, tam irredimibilem seu perpetuum, quam redimibilem ex utraque parte vendi & emi in locis, ubi præfatæ Constitutiones humanæ, tam juris civilis, quam ecclesiastici, non sunt usu receptæ, vel per consuetudinem legitime quò ad hoc præscriptam abrogatæ, uti res se habere videtur in Germania, ubi testibus Laym. *L. 3. tr. 4. c. 18. n. 6.* Pirh. *h. t. n. 72.* Engels *h. t. §. 2. n. 22.* consuetudine inductum, ut census ex utraque parte redimibiles emantur, dando pretium 100 florenorum pro jure singulis annis percipiendi 5. asserit Reiffenst. *h. t. n. 143.*

Quest. 360. An & qualiter licitus sit census personalis?

R Esp. Census merè personalis (qualis est, qui fundatur super certa persona obligante se ad annuam

annuam pensionem ex sua industria, arte, officio præstandam absque ordine ad rem aliquam, ex qua solvatur, licet quandoque securitatis gratiâ fundus aliquis hypothecæ supponatur, ex quo pensio percipiatur casu, quo ea à persona obligata obtineri nequit) hic, inquam, census non solum ratione lucri cessantis, aut damni emergentis, sed & secundum se est justus & licitus ex natura rei citra prohibitionem legis humanæ, prout probabilius tradunt Abb. *inc. in civitate. h. t. n. 6. Felin. L. 1. de censib. c. 8. à n. 4. Covar. L. 3. resol. c. 7. n. 5. & 6. Azor. p. 3. L. 10. c. 5. q. 5. Less. cit. c. 22. du. 4. n. 18. Laym. l. c. c. 18. n. 7. Gail. *pract. L. 2. obs. 7. n. 13. Pirh. h. t. n. 74. Wiestn. n. 72.* & alij contra Nav. *comment. de usur. n. 8. Gutt. L. 2. pract. q. 177. n. 7. Fachin. L. 2. controvers. c. 44.* censentes, esse usurarium & injustum; estque ratio, quod sicut in censu reali potest dominus jus, quod habet ad fructus prædij sui justè vendere, tenerique postmodum bonâ fide prædium colere, ne reddatur infrugiferum, ita in censu personali potest vendere jus, quod habet ad lucra & fructus pecuniæ suæ ex laboribus & operis suis provenientes, non secus, ac locare potest pretio suo, aut etiam gratis concedere ipsas operas suas obligando se, suosque hæredes ad eam industriam personalem adhibendam, quâ lucrari operis suis certam summam pecuniæ annuatim emptori census solvendam, quemadmodum etiam à lege imponi potest obligatio talis persolvendi decimas personales; juxta *can. decima. 16. q. 1. c. ad Apostolica. c. non est. c. pastoralis de decimis.* aut emi servitus aliqua personalis. Sed neque dici potest in tali emptione census personalis intervenire etiam virtuale mutuum, adeoque usuram palliatam, dum pecuniâ emitur pecunia, seu ex auro nascitur aurum, quod usurarium dicitur. *can. sicut. v. interdum. dist. 47.* cum emptor census personalis irredimibilis, vel redimibilis ex parte venditoris tantum datam sortem repetere nequeat, id autem possit mutuans. *Laym. l. c. n. 7. Pirh. cit. n. 74. in fine.* adhæc non emitur pensio personalis pecuniaria, sed jus ad eam exigendam. Nihilominus licet emptio census personalis, ut dictum, ex natura rei, seu spectato præcisè jure naturali sit licita, jure tamen ecclesiastico illicitam esse, non tam per *cit. Constitutiones Martini V. & Calixti III. clausas in corpore juris communis, quam per Constit. Pii V. cum onus.* constabit ex dicendis *quæst. seq.**

Quæst. 361. Quænam requirantur, ut contractus censualis in genere sit licitus?

R Esp. Primò: Ut contractus censualis jure naturæ sit licitus, requiruntur quatuor conditiones sequentes: Prima, ut census constituatur in re frugifera, vel quæ pro frugifera habetur, ex qua pensio suo tempore debita, sive immediatè, sive mediatè (ut sit, quando ex agro solvenda) solvi possit, & ita quidem, ut ordinariè sufficientes detractis expensis & laboribus, in colligendis fructibus factis ad integrè solvendam pensionem fructus ferat, alioquin si annuatim pauciores fructus ferat, census impositus eatenus rei videtur, quatenus minus fert. *Azor. l. c. L. 10. de usur. c. 6. q. 1. Mol. l. c. d. 389. n. 12. Pirh. n. 78.* Et si sit census personalis, requiritur, ut persona tantum annuatim labore, industria, arte acquirat, quantus est census, vel habeat saltem bona aliqua, unde censum annuum, partemve illius solvat. *Medin. de usur. q. 11. Less. cit. c. 22. n. 21. Wiestn. n. 74. in fine.* talia autem sunt

non solum bona immobilia, ut agri, domus, quin & census perpetuus & irredimibilis, utpote super quo alius census imponi potest) *Azor. l. c. c. 7. q. 1. Less. l. c. du. 12. n. 77. Pirh. h. t. n. 78. in fine.* sed etiam mobilia, vel se moventia, ut est pecunia, modò ea sit exposita negotiationi, grex ovium, aliæque, quibus utimur salvâ eorum substantiâ, quæque non statim primo usu consumuntur, & quorum pretia singulis ferè annis non mutantur, ita, ut in eis certa pensio constitui nequeat, ut contingit in frumentis, vino, oleo. *Azor. l. c. c. 5. q. 4.*

2. Secunda conditio est, ut ematur census justo pretio, quale censetur lege vel consuetudine, aut his deficientibus, virorum prudentum arbitrio taxatum est; ut in Imperio Romano, ex *Const. Caroli V. edita in Comitibus Augustanis Anno 1548.* pensione annuâ quinque florenorum emitur 100 florenis, *Tanner. Tom. 3. de just. d. 4. du. 4. n. 119. Pirh. n. 79.* dum alias in locis, in quibus pretium ita taxatum non est, pretium justum censeri potest, si pro centum solvantur 6, 7, 8, 9. aut etiam plura, cum rerum pretia pro varietate locorum, temporum, proque copia, vel inopia eumentium, vel vendentium aut mercium, vel pecuniæ numeratæ variantur. *Pirh. l. c. Wiestn. n. 75. citatis Nav. l. c. n. 104. Less. du. 14. n. 103.*

3. Tertia, ut, si res censualis in perpetuum reddita sit infructuosa, vel etiam tota perierit citra culpam censuarii, v. g. prædium à flumine occupatum, domus incendio consumpta, obligatio solvendi pensionem extinguatur totaliter, vel pro parte, prout res censualis tota, vel ex parte perit, damnumque sit censualistæ, secluso speciali pacto assicuracionis, cum res quælibet per se loquendo percat domino suo, qualis est censualistæ respectu pensionis, seu juris ad pensionem percipiendam ex re censuali. *Mol. tr. 2. d. 391. n. 3. Less. l. c. num. 88. Tanner. l. c. n. 121. Pirh. n. 80.* Eodem modo extinguitur census personalis, si persona ad lucrum percipiendum reddatur inhabilis, vel amittat bona, ut ad censum solvendum sit impotens, *Wiestn. n. 76.* si tamen res censualis ad tempus, seu uno alterove anno fructus nullos ferat, tota pensio annua à censuario, seu domino fundi solvi debet, modò reliquis annis tantum ferat, quantum ad pensionem solvendam sufficit, vel etiam amplius, ita, ut damnum sterilitatis alio anno compensetur; cum ex recepta consuetudine census constitutus ex agris quotannis integer solvatur, etsi agri secundo aut tertio anno quiescant, nullum fructum ferant, quia non coluntur. *Mol. Tanner. Less. Pirh. l. c. cit.* si autem culpâ censuarii perit, vel omnino reddita infructuosa, tenetur is reddere pretium census, vel illum super alia re immobili constituere. *Less. l. c. n. 91. Pirh. l. c.*

4. Quarta, ut res censualis, incio vel invito censualistæ, non alienetur in alium, à quo solutio census vel simpliciter, vel sine magna difficultate solvi nequit; cum jus censualistæ non debeat fieri deterius. *Sotus L. 6. q. 5. a. 3. Pirh. n. 81. Wiestn. n. 77.* Addunt aliqui quintam conditionem, ut nimirum non exigatur, seu in pactum deducatur solutio anticipata, uti contingeret, dum venditor sive censuarius cogretur, pensionem annuam vel semestrem pro primo anno vel semestri statim post pretium numeratum solvere, & emptor seu censualistæ de numerato pretio detrachere possit censum primi anni, quia hac ratione vendens non reciperet totum, quod debitum est ei pro annuæ vel semestralis pensionis solvendæ obligatione. *Less. l. c. n. 81*

Castrop